

Sygn. akt III AUa 660/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

| | |
|--|--|
| Przewodniczący - Sędzia | SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska |
| Sędziowie: | SA Barbara Hejwowska SA Elżbieta Czaja (spr.) |
| Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz | |

po rozpoznaniu w dniu 21 października 2015 r. w Lublinie

sprawy W. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji W. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 29 kwietnia 2015 r. sygn. akt VII U 91/15

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Barbara Hejwowska Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Elżbieta Czaja

Sygn. akt III AUa 660/15

UZASADNIENIE

W. D. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 15 maja 2013 roku, którą odmówiono mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ, choć jest całkowicie niezdolny do pracy i samodzielnej egzystencji, nie spełnił warunku pięcioletniego okresu ubezpieczenia w dziesięcioleciu poprzedzającym dzień powstania niezdolności do pracy.

Uzasadniając odwołanie ubezpieczony nie zgodził się ze stanowiskiem organu, jakoby nie spełnił warunków wymaganych do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Podniósł, że jest całkowicie niezdolny

do pracy i niezdolny do samodzielnej egzystencji i posiada 27-letni staż pracy. Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie.

Sąd ustalił, że W. D. urodził się (...). Jest on obecnie, zgodnie z orzeczeniem lekarza orzecznika z dnia 26 listopada 2014 roku, od którego nie wniósł sprzeciwu, całkowicie niezdolny do pracy i niezdolny do samodzielnej egzystencji w okresie od 16 września 2012 roku na stałe, oraz niezdolny do samodzielnej egzystencji od 16 września 2012 roku do 30 listopada 2015 roku. Ubezpieczony wykazał okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 27 lat, 2 miesiące i 25 dni, w tym 1 miesiąc i 2 dni okresów nieskładkowych. Nadto wnioskodawcy zaliczono 2 lat, 1 miesiąc i 1 dzień okresów uzupełniających.

W ostatnim dziesięcioleciu przed powstaniem niezdolności do pracy wykazał 1 rok, 2 miesiące i 16 dni okresów składkowych. Ostatni okres ubezpieczenia zakończony został 30 listopada 2009 roku.

Sąd wskazał, że stan faktyczny w sprawie w zasadzie nie był między stronami sporny, a ubezpieczony w szczególności nie kwestionował daty powstania niezdolności do pracy ustalonej przez lekarza orzecznika, ani też długości okresów ubezpieczenia obliczonych przez organ rentowy, nie twierdził też, a nade wszystko nie udowodnił, by dysponował innymi, nieuwzględnionymi przez pozwanego, okresami ubezpieczenia.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2013 poz. 1440), zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”, prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4 (obecnie pkt 1-3, co nie ma znaczenia dla rozpoznania sprawy), 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Stosownie do art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat. Z kolei zgodnie z art. 58 ust. 2 ustawy okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy. Do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej.

Przepisu art. 58 ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 58 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Podstawą przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy jest zatem spełnienie łączne warunków z art. 57 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Na gruncie niniejszej sprawy nie było wątpliwości, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy i niezdolny do samodzielnej egzystencji, a niezdolność do pracy powstała 16 września 2012 roku oraz, że wykazał łącznie 29 lat, 7 miesięcy i 24 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz uzupełniających.

Oddalenie odwołania jest skutkiem niewykazania przez ubezpieczonego wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, tj. co najmniej 5 lat w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy. Jak już wskazano powyżej, ubezpieczony w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed powstaniem niezdolności do pracy wykazał jedynie 1 rok, 2 miesiące i 16 dni okresów składkowych. Z uwagi na to, że ubezpieczony nie wykazał łącznie co najmniej 30 lat okresów składkowych, nie mógł być zwolniony - stosownie do art. 58 ust. 4 - z obowiązku wykazania co najmniej 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

Z uwagi na niespełnienie jednego z obligatoryjnych warunków niezbędnych do uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w postaci co najmniej 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy (względnie posiadania łącznie co najmniej 30 lat okresów składkowych), Sąd Okręgowy na podstawie powołanych wyżej przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS i w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego jako bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku wniósł wnioskodawca zarzucając naruszenie prawa procesowego polegające na niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy, naruszenie prawa materialnego przez odmowę przyznania prawa do renty. Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie prawa do renty.

W uzasadnieniu skarżący podnosi, że z decyzji odmownej ZUS nie wynikało wyraźnie z jakiego powodu odmówiono mu prawa do renty, nie został o tym również pouczony w toku postępowania. Analiza karty przebiegu zatrudnienia, którą otrzymał na rozprawie od pełnomocnika ZUS-u wskazuje, że nie zostały uwzględnione wszystkie okresy zatrudnienia min. roczny okres zatrudnienia w Jednostce Wojskowej w L. oraz prawie dwuletni okres zatrudnienia w spółce (...). Do apelacji dołączone zostały kserokopie dokumentów, w tym min. zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja jest uzasadniona, o ile zmierza do uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, bowiem Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy.

Z zaskarżonej decyzji wynika, że odmówiono wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ, choć jest całkowicie niezdolny do pracy i samodzielnej egzystencji, nie spełnił warunku pięcioletniego okresu ubezpieczenia w dziesięcioleciu poprzedzającym dzień powstania niezdolności do pracy. W decyzji tej organ rentowy nie odnosił się do ewentualnego warunku posiadania 30 letniego okresu składkowego, którego udowodnienie czyniłoby możliwym nabycie prawa do renty bez konieczności wykazywania okresów ubezpieczenia w ostatnim dziesięcioleciu (art. 58 ust 4) a jedynie do treści art. 57 ust 2, który dla nie stosowania przepisu ust. 1 pkt 3 wymaga udowodnienia okres składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 25 lat dla mężczyzny i całkowitej niezdolności do pracy. Ma więc rację skarżący, że z decyzji nie wynikało dokładnie z jakich powodów odmówiono mu prawa do renty, i jest też zrozumiałe, że w złożonym odwołaniu odnosił się do kwestii osiągnięcia 25 letniego stażu, który posiadał.

Nieprawdziwe jest stwierdzenie Sądu Okręgowego zamieszczone w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, że stan faktyczny w sprawie w zasadzie nie był między stronami sporny, a ubezpieczony w szczególności nie kwestionował daty powstania niezdolności do pracy ustalonej przez lekarza orzecznika. Na rozprawie w dniu z dnia 29 kwietnia wnioskodawca wskazywał wyraźnie, że w jego ocenie jest całkowicie niezdolny do pracy od 2009 roku, kiedy miał udar (k. 10v).

Jako że wskazywany przez wnioskodawcę ponad 25 letni staż pracy, (przy przyjęciu daty powstania niezdolności za lekarzem orzecznikiem) nie był wystarczający do przyznania prawa do renty i do rozstrzygnięcia sprawy, to od Sądu należało wymagać co najmniej dostatecznego wyjaśnienia okoliczności spornych. W niniejszej sprawie wymóg ten

był tym bardziej istotny jeżeli zważy się na całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji wnioskodawcy, który działał bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika. Oczywistym jest też, że postępowanie dowodowe może być prowadzone z urzędu, gdyż taka jest funkcja sądu powszechnego w ramach realizacji konstytucyjnego prawa do sądu i sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Innymi słowy, nawet gdy strona nie przedstawia lub nie potrafi przedstawić określonych dowodów, to sąd dla zastosowania prawa materialnego powinien z urzędu co najmniej dostatecznie wyjaśnić sporne okoliczności. Oczywiście punktem odniesienia jest prawo materialne, gdyż to ono decyduje, jakie znaczenie mają dowody i czy fakty są istotne dla wyjaśnienia przedmiotu sprawy.

Nie wymaga bliższego uzasadnienia, że dla oceny prawa do renty faktyczna data powstania niezdolności do pracy może mieć istotne znaczenie.

Wobec złożenia przez wnioskodawcę dodatkowych dokumentów, w pierwszej kolejności konieczna jest ich weryfikacja przez organ rentowy i Sąd I instancji. W przypadku osiągnięcia przez wnioskodawcę okresu składkowego, o którym mowa w art. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego dla mężczyzny co najmniej 30 lat - (art. 57 ust 4) nie zachodziłaby konieczność weryfikacji prawidłowości daty powstania niezdolności do pracy.

W przypadku natomiast nie spełnienia warunku z art. 57 ust 4 ustawy, wobec zakwestionowania przez wnioskodawcę daty powstania niezdolności do pracy, niezbędnym jest podjęcie działań mające na celu wyjaśnienie tej okoliczności.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy dokona niezbędnych ustaleń w wyżej wskazanym zakresie przy użyciu wszelkich możliwych środków dowodowych, mając na uwadze ewentualną potrzebę zgromadzenia dokumentacji medycznej i skorzystania z opinii biegłych, a następnie stosownie do okoliczności sprawy i wyników postępowania dowodowego wyda stosowne rozstrzygnięcie w sprawie.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., orzekł jak w sentencji.